

Warszawa, 14-11-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

IX.022.25.2022.ZK

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 31 października 2022 r. (l. dz. DLPK-I.402.16.2022), poniżej przedkładam Panu Ministrowi uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania, wpisanego do wykazu prac legislacyjnych Ministra Sprawiedliwości pod pozycją A 482. Projekt ma zastąpić obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dziennik Ustaw z 2016 roku pozycja 2290).

I. Prawo osób tymczasowo aresztowanych do korzystania z własnej odzieży.

Kodeks karny wykonawczy w art. 216 § 1 uprawnia tymczasowo aresztowanego do korzystania z własnej odzieży, bielizny i obuwia. Ustawodawca przewidział, że prawo to może być ograniczone, gdy zakłóca to porządek ustalony w areszcie

śledczym lub sprzeciwiają się temu względy bezpieczeństwa lub względy sanitarne. Ponadto, przepis art. 216 § 3 k.k.w. stanowi, że takie ograniczenia może także wprowadzić organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje.

Z kolei w § 32 ust. 1 projektu rozporządzenia wprowadza się możliwość ograniczenia prawa tymczasowo aresztowanego do korzystania z własnej odzieży, bielizny i obuwia, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa, względy sanitarne, jak również zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania karnego. Pojawia się więc w projekcie nowa przesłanka umożliwiająca wprowadzenie przez Służbę Więzienną ograniczenia w postaci nakazu korzystania z odzieży skarbowej w przypadku zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego. To z kolei może prowadzić do nadużyć. Czym innym jest bowiem podjęcie decyzji przez organ dysponujący w myśl art. 216 § 3 k.k.w., a czym innym projektowana możliwość wdrożenia ograniczenia przez Służbę Więzienną ze względu na potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego, zgodnie z § 32 ust. 1 rozporządzenia.

II. Prawo osób pozbawionych wolności do prowadzenia korespondencji.

W myśl art. 102 k.k.w. w zw. z art. 209 k.k.w. tymczasowo aresztowany ma prawo m.in. do utrzymywania więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi, składania wniosków, skarg i próśb, a także prowadzenia korespondencji z organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka oraz organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka. Osobie pozbawionej wolności należy umożliwić realizację tych praw m.in. poprzez korespondencję.

Od dnia 1 stycznia 2023 r. tymczasowo aresztowany (na podstawie art. 105 § 6a k.k.w. w zw. z art. 209 k.k.w.) będzie ponosił koszty prowadzenia korespondencji, w tym korespondencji urzędowej. Znowelizowane przepisy nie wyłączają możliwości

pokrycia przez Skarb Państwa kosztów korespondencji prowadzonej przez osobę pozbawioną wolności, ale w znaczny sposób ograniczają jej prawo do prowadzenia korespondencji. Stanowią bowiem, że tymczasowo aresztowany, który nie posiada środków pieniężnych, może otrzymać od administracji zakładu karnego znaczki pocztowe na korespondencję, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Ustawodawca wskazuje, że indywidualna ocena każdego przypadku, dokonywana przez administrację więzienną, dotyczy zarówno korespondencji prywatnej, jak i urzędowej. Nie wprowadza więc żadnego kryterium, które prowadziłoby do zróżnicowania ważności tych dwóch rodzajów korespondencji, a tym samym zróżnicowania wagi prawa do utrzymywania kontaktu korespondencyjnego z rodziną i bliskimi oraz prawa do prowadzenia korespondencji urzędowej.

Opiniowany projekt rozporządzenia czyni taki zabieg. Zgodnie z brzmieniem § 24 projektu, w wypadku otrzymania od administracji aresztu śledczego znaczków pocztowych na korespondencję z organami, o których mowa w art. 8a § 3 Kodeksu karnego wykonawczego, tymczasowo aresztowany otrzymuje od administracji aresztu śledczego także papier i koperty. Oznacza to, że w przypadku pokrycia przez Skarb Państwa kosztu korespondencji urzędowej, administracja jednostki penitencjarnej jest zobligowana zapewnić aresztowanemu także papier oraz koperty. Jeżeli natomiast tymczasowo aresztowany w takiej samej sytuacji chciałby przesłać korespondencję do rodziny, to decyzja dyrektora jednostki penitencjarnej w przedmiocie wydania papieru i kopert ma charakter fakultatywny. Projektodawca pozostawia dyrektorowi luz decyzyjny w omawianym zakresie, a więc faktycznie godzi się na ryzyko, że może zająć w tym przypadku zagrożenie naruszenia realizacji prawa do życia rodzinnego i prywatnego. Tymczasowo aresztowany, nieposiadający środków pieniężnych, gdy będzie chciał skierować list do bliskich jedynie może otrzymać papier i koperty i tylko wtedy, gdy będzie to uzasadniony wypadek, o czym mowa w § 20 projektowanego rozporządzenia.

W mojej ocenie kwestionowany środek, który de facto przyczynia się do jeszcze większego ograniczenia prawa do prowadzenia korespondencji prywatnej, nie spełnia kryterium proporcjonalności, ale także uderza w podstawową jednostkę społeczną jaką jest rodzina.

Przekazuję Panu Ministrowi powyższe uwagi z nadzieją, że zostaną one wzięte pod uwagę na dalszym etapie prac legislacyjnych, o co uprzejmie proszę.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/